

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

**VZDELÁVANÍM
PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH
RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Kód ITMS: 26130130051

číslo zmluvy: OPV/24/2011

Metodicko – pedagogické centrum

Národný projekt

**VZDELÁVANÍM PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV
K INKLÚZII MARGINALIZOVANÝCH RÓMSKYCH KOMUNÍT**

Katarína Hvizdová, Mgr.

Chlapčenská a dievčenská postava

2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum,
Ševčenkova 11, 850 01 Bratislava
Autor UZ: Mgr. Katarína Hvizdová
Kontakt na autora UZ: ZŠ Ul.karpatská 754/8, Svidník
Názov: Chlapčenská a dievčenská postava
Rok vytvorenia: 2014
**Oponentský posudok
vypracoval:** Mgr. Helena Slobodníková
ISBN 978-80-565-0579-3

Tento učebný zdroj bol vytvorený z prostriedkov projektu Vzdelávaním pedagogických zamestnancov k inklúzii marginalizovaných rómskych komunit. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov Európskej únie.

Text neprešiel štylistickou ani grafickou úpravou.

Obsah:

1. S dievčiskom sa nehráme..... 5
2. Pipi dlhá pančucha15
3. Alica v krajine zázrakov 23

ÚVOD

Slovenský jazyk je pre väčšinu detí nudný a náročný, preto sa objavuje potreba ho oživiť a deti prilákať na rôzne aktivity, ktorými si nebudú uvedomovať, že sa musia niečo učiť. Deti takisto nechcú veľmi čítať a už vôbec nie vo svojom voľnom čase. Preto som sa rozhodla slovenský jazyk a literárnu výchovu integrovať do jedného celku a deti vôbec nebadajú učenie, ale začíname hodinu s otázkou: „Ako sa dnes budeme hrať?“

Literárna výchova svojím zameraním jednoznačne smeruje k výchove kultúrneho čitateľa, pre ktorého by sa čítanie malo stať nevyhnutnou životnou potrebou.

Práca s literárnym textom zohráva dôležitú úlohu pri formovaní jazykovej kultúry žiakov.

Namiesto tematických celkov napr. hláska a písmeno, rozkazovacie vety alebo namiesto viacmenej izolovaných slohových tém (reprodukcia textu, beseda, rozprávanie...) volím názvy: S dievčiskom sa nehrame, Pipi dlhá pančucha, ktoré okamžite vyvolajú u detí záujem. Preto ponúkam vypracovaný integrovaný projekt v rozsahu troch podtém.

S dievčiskom sa neháme

Predmet: Čítanie a literárna výchova s integráciou slovenského jazyka a slohovej výchovy

Liter. téma: **Príbehy zo života detí – „S dievčiskom sa neháme“**

Jazyk. téma: Hlásky s diaktrickými znamienkami

Sloh. téma: Rozprávanie podľa obrázka

VZDELÁVACIE CIELE

Literárna zložka: **poznávací** – vnímať literárny umelecký text

komunikačný – čítať s porozumením a zážitkovo

formatívny – vytvárať pozitívne vzťahy medzi súrodencami

Jazyková zložka: **poznávací** – správne používať diaktrické znamienko „mäkčeň“

komunikačný – správne vysloviť hlásky s mäkčeňom

formatívny – rozvíjať slovnú zásobu

Slohová zložka: **poznávací** – použiť slohový postup „rozprávanie“

komunikačný – rozprávať príbeh podľa obrázka

formatívny – poznať život iných kultúr

Metódy: motivačný rozhovor, motivačná básnička, motivačné čítanie U, brainstorming, metóda rozhovoru, metóda hodnotenia literárnej postavy, interpretačné čítanie, kognitívne cvičenie, pravopisné cvičenie, rozhovor, fonetické cvičenie, kompozično-štylizračné cvičenie, dialogizované čítanie, samostatná práca, skupinová práca, prezentácia

Pomôcky: text „S dievčiskom sa neháme“, indiánska maska pre U a pre Ž, kriedy, tabuľa, farbičky, obrázok s indiánskou tematikou, obrázky s mäkkými hláskami, východiskový text prepísaný na dialogizované čítanie

Typ vyučovacej hodiny: Integrované projektové vyučovanie

1. FÁZA: EVOKÁCIA

Metódy: motivačný rozhovor, motivačná básnička, motivačné čítanie U, brainstorming, metóda rozhovoru, metóda hodnotenia literárnej postavy

Motivácia: Pozrite sa na obrázky.

1. Koho vám tieto masky pripomínajú?
2. Videli ste už niekedy skutočného indiána?
3. Viete aké používali zbrane?
4. Myslíte si, že sú nebezpeční?
5. Poďme sa aj my zahrať na malých indiánov. Masky si vyrobíme z papiera.

Zároveň si povieme básničku:

*Indiáni, Apači,
už sa mi to nepáči.
Čelenku ste ušili,
sedem ihiel zlomili.*

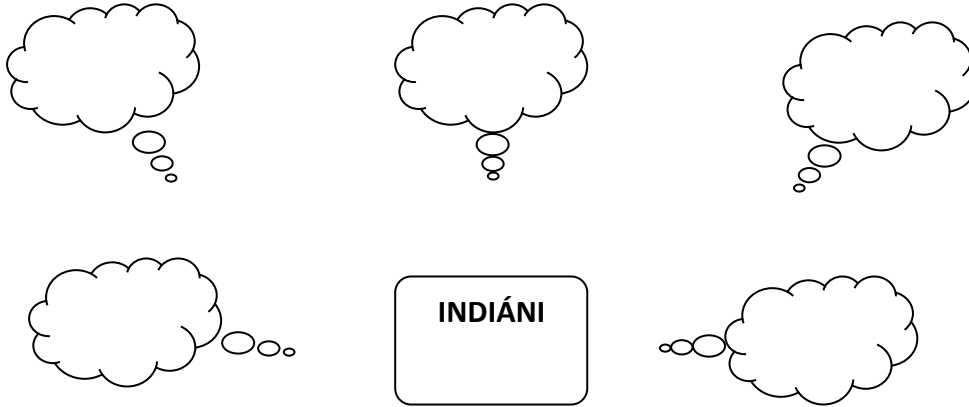
(Š. Moravčík)

1. Zážitkovo – interpretačná fáza

(didaktická funkcia – vyvolať zážitok z umeleckého textu, aktivizovať predchádzajúce vedomosti Ž o téme, podporiť záujem o tému)

1. Brainstorming

Už ste sa oboznámili s témou textu, ktorý budete čítať. V priebehu niekoľkých minút napíšte všetko, čo viete o danej téme. Napíšte ich do obláčikov.

2. Hlasné motivačné čítanie U

- Na dnešnej hodine si prečítame príbeh, ktorý je o dvoch bratoch a ich sestričke, s ktorou sa nikdy nechceli hrať. Ich sestrička mala stále nové nápady ako sa bratom pomstiť, ale to sa už dozvieme z úryvku, ktorý je z knihy „*S dievčiskom sa nehráme*“ od pani spisovateľky *Nataši Tanskej*. Táto pani spisovateľka rada píše o vzťahoch v rodine.

1. Porozmýšľajte o ukážte
2. Vysvetlite neznáme slová

2. Motivačno – invenčná fáza

(didaktická funkcia – zhromaždiť materiál k východiskovému textu)

3. Otázky na porozumenie textu

- O čom je príbeh?
- Vymenuj postavy, ktoré vystupujú v príbehu.
- Čo sa stalo Paľkovi a Peťkovi?
- Aká je Lucka?
- Z čoho si vyrobila masku?
- Prečo sa chlapci nechceli s Luckou hrať?

2. FÁZA: UVEDOMENIE SI VÝZNAMU

Metódy: interpretačné čítanie Ž, kognitívne cvičenie, pravopisné cvičenie, rozhovor, fonetické cvičenie, kompozično-štylizračné cvičenie

4. Interpretačné čítanie Ž

- zameriavame sa na technickú stránku čítania a na prenikanie k významu a zmyslu textu, najprv necháme čítať silnejších čitateľov potom slabších.

5. Rozhovor

- Aký vzťah máte vy so svojimi súrodencami?
- Stalo sa vám niekedy niečo podobné ako Lucke?
- Ako sa najčastejšie doma hráte?
- Porozprávaj zaujímavý zážitok z hry so svojim súrodencom alebo kamarátom
- Pomáhate svojim súrodencom?
- Povedz, prečo máš rád svojho brata - sestru?

1. Motivačná fáza

(didaktická funkcia – motivovať vyvedenie nového pojmu)

6. kognitívne cvičenie

a, Pomenuje obrázky. Správne vyslov hlásky s mäkčeňom.

b, Slová použi vo vetách.

2. Expozičná fáza

(didaktická funkcia – objavovanie nových poznatkov a súvislostí)

7. Pravopisné cvičenie

a, Prečítaj slová básne. Doplň chýbajúce mäkkčene.

INDIÁNI, APACI,
UZ SA MI TO NEPÁCI.
CELENKU STE USILI,
SEDEM IHIEL ZLOMILI.

b, báseň správne prepíš. Text skontroluj.

8. Fonetické cvičenie

a, Utvor dvojice slov, ktoré sa rýmujú.

CHLAPČISKO

VEĎ

BRAŤ

KEĎ

APAČI

NEPÁČI

ŠÍP

KRÍŽOM

RÝP

HRAŤ

DIEVČISKO

KRÁŽOM

b, Nachádzajú sa v každom slove mäkké hlásky?

V ktorom slove nie je hláska s mäkčeňom?

9. Kompozično–štylizačné cvičenie

Na obrázku vidíte indiánov. Porozprávajte podľa obrázka krátky príbeh. Použite slová z predchádzajúceho cvičenia. Snažte sa ich použiť čo najviac. Komu sa podarí použiť najviac slov vo svojom rozprávaní, tomu U požičia ako prvému knihu „S dievčiskom sa nehráme“ na čítanie doma.

3. FÁZA: REFLEXIA

Metódy: dialogizačné čítanie, samostatná práca Ž, skupinová práca Ž, prezentácia

1. Fixačná fáza

(didaktická funkcia – rozvíjať estetické čítanie Ž, aplikácia nového poznatku)

10. Estetické čítanie Ž

Prečítajte text na základe rozdelených úloh. Sústreďte sa na moduláciu hlasu, zachovanie tempa a prízvuku.

11. Samostatná práca Ž

- a, V texte podčiarkni slová, v ktorých sa nachádza hláska s mäkčeňom.
 - b, Vymenujte aspoň 3 slová, v ktorých je rovnaká hláska s mäkčeňom.
 - c, Nájdite v texte slová s mäkčeňom, ktoré sa týkajú Luckinej osobnosti. (nepriateľ, Apač..)
 - d, Napíšte slová s mäkčeňom, ktoré sa v texte najviac opakujú.
-

2. Štylizáčná fáza

(didaktická funkcia – produkovať vlastné nápady)

12. Skupinová práca Ž

Rozdeľte sa do skupín. Každá skupina dostane svoju úlohu.

- 1.skupina – „KMEŇ ČERVENÉHO BÝKA“ vymyslí pre svoj kmeň pesničku
- 2.skupina – „KMEŇ ŠŤASTNÉ SLNKO“ – vymyslí indiánsku hru
- 3.skupina – „KMEŇ ČAROVNÝ PRAMENŇ“ – vymyslí básničku

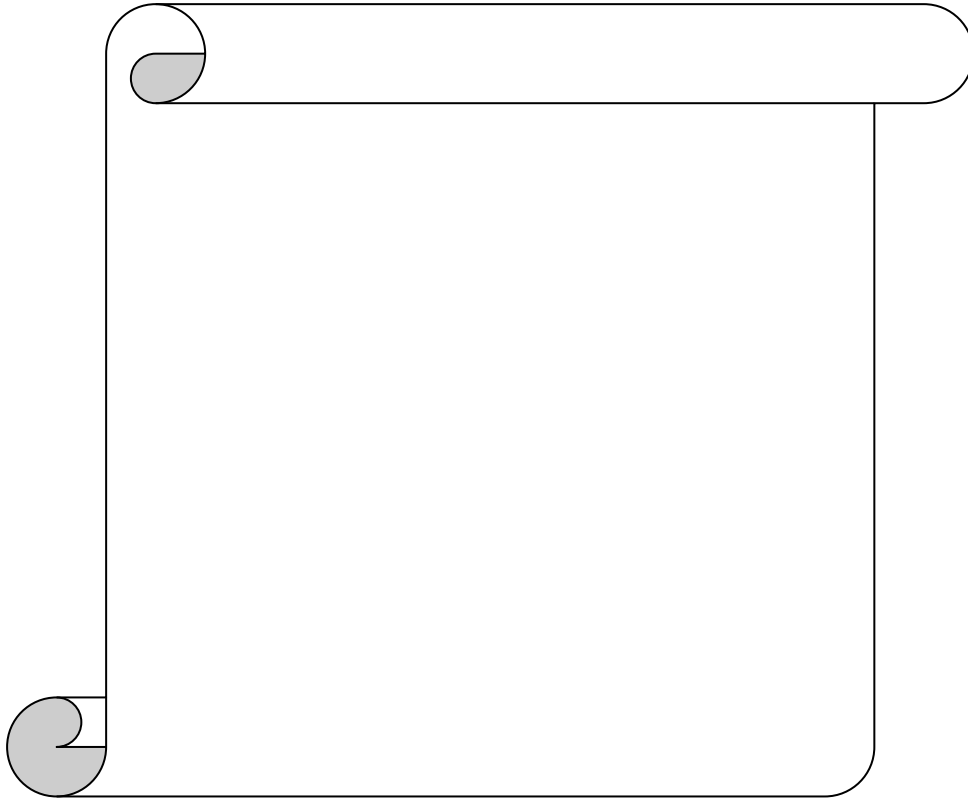
- Na záver každá skupina odprezentuje svoje výtvary.

3. Zážitková fáza

(didaktická funkcia – stimulovať čitateľský zážitok)

13. Mimočítankové čítanie

Doma si prečítajte knihu „S dievčiskom sa neháme“ od Nataši Tanskej a nakreslite časť, ktorá sa vám najviac páčila.

Záverečná časť: - Vezmite si masky, ktoré vám U rozdal pri motivácii a vmaľujte ich
zhodnotenie vyučovacej hodiny U
rozhovor o tom, čo sa Ž páčilo, a čo nepáčilo
poďakovanie za príjemnú atmosféru

S DIEVČISKOM SA NEHRÁME

(Nataša Tanská)

Raz ráno povedal Peťko Paľkovi: „Pod', budeme sa hrať ma Indiánov.“

„Dobre,“ povedal Paľko. Išli do záhrady a Lucka za nimi. „Kam ideš?“ opýtal sa Lucky Paľko.

„Chcem sa hrať s vami na Indiánov.“

„S dievčiskom sa nehráme,“ povedali Peťko a Paľko naraz, „chod' domov k mame.“

Lucka na nich vyplazila jazyk a pobrala sa domov. Vbehla do detskej izby, vybrala zo stola farebné papiere, vzala nožnice a čosi začala strihať.

„Stoj, Bystrý Orol, lebo na teba vystrelím otrávený šíp!“ kričal Peťko na Paľka.

„Že otrávený! Natrel si ho lekvárom! Videl som ťa!“ smial sa Paľko.

„To nie je nijaká hra, keď ty stále zapáraš,“ hneval sa Peťko.

„Poriadna hra je iba vtedy, keď nič nie je naozaj, len ako keby. Veď ani ty nie si naozajstný Indián.“ Paľko nestihol odpovedať. Pozeral kdesi do kúta záhrady, oči vypleštené.

„Čo je?“ spýtal sa Peťko, „na čo gániš?“

„Aha,“ ukázal Paľko prstom a vypleštil oči ešte väčšmi. „Tam ... v kúte ...“

„Čo je tam?“ vyzvedal Peťko potichu a celý sa triasol.

„Zdá sa mi, že za kríkom je naozajstný ...“

„Kto?!“

„Indián.“

„Čo si sprostý?“ rozosmial sa Peťko. „Ako by trafil Indián z Ameriky do našej záhrady?“

Smial sa a smial, ale zrazu prestal, ako keď utne. Spoza kríka sa pomaly vynárala ... naozajstná indiánska čelenka! Len sa zaligotala na slnku – a už jej zas nebolo. Peťko a Paľko zmeraveli.

„Nevravel som?“ zašepkal Paľko.

„Fíha ...“ vypleštil oči už aj Peťko. Stáli chvíľu a čakali. Spoza kríka sa znova začali vynárať perá ... a hneď zas hupky za krík.

„Indián ...“ vydýchol Peťko. „Ideme za ním?“ zašepkal Paľko.

„Čo ak je to Apač, náš najväčší nepriateľ?!“

„Ozaj, povedal Peťko, „čo urobíme?“

„Zavoláme a opýtame sa ho!“

„Dobre.“ Chvíľu stáli a potom Paľko povedal: „Tak čo nevoláš?“

„Prečo ty nevoláš?“

„Tak zavoláme obaja, dobre?“ povedal Paľko, „raz, dva, tri!“ A zavolali: „Ujo, čo ste, Apač alebo Siuks?“

„A vy ste čo?“ ozvalo sa spoza kríka.

Peťko a Paľko sa chvíľu radili a potom povedali: „My sme Siuksovia.“

„Tak ja som Apač,“ zreval zrazu Indián piskľavým hlasom a mohutným skokom vyskočil spoza kríka. Peťko a Paľko sa tak naľakali, že sa dali vnohy. Ako tak utekajú krížom cez záhradu, zrazu počujú: „Peťko, Paľko, chlapci malí, dievčiska sa naľakali.“

Chlapci zdúpneli. Obzreli sa a vidia: Lucka sedí na čerešni v indiánskej čelenke a vyškiera sa.

„Hrali ste sa s dievčiskom na Indiánov, aj keď ste nechceli!“

Pipi dlhá pančucha

Predmet: Slovenský jazyk s integráciou slohovej a literárnej výchovy

Jazyk. téma: Citovo zafarbené slová

Sloh. téma: Verbálna komunikácia

Liter. téma: Príbehy zo života detí: „Pipi dlhá pančucha“

VZDELÁVACIE CIELE

Jazyková zložka: **poznávací** – rozlišovať slová s citovým zafarbením

komunikačný – nahradiť slová s citovým zafarbením slovami bez cit. zafarbenia

formatívny – upevňovať rodinné vzťahy

Slohová zložka: **poznávací** – poznať spôsob odovzdania informácie – rady

komunikačný – podať informáciu – radu

formatívny – rozvíjať tvorivosť a fantáziu žiakov

Literárna zložka: **poznávací** – poznať pojem personifikácia a prirovnanie

komunikačný – prejaviť svoje zážitky z prečítaného textu

formatívny – pochopiť význam rodiny

Metódy: poprehadzované písmená, hlasné motivačné čítanie U, rozhovor, hlasné čítanie Ž, zhlukovanie, kognitívne cvičenie, lexikálne cvičenie, textové cvičenie, morfológické cvičenie, čarovné vrečko, lexikálno-morfológické cvičenie, lexikálno-štylizáčné cvičenie, štylizáčné cvičenie, mimočítankové čítanie, omaľovanka

Pomôcky: text: „Pipi dlhá pančucha“, obrázok na vymaľovanie, makety ponožíek, farbičky, vrečko, kartičky s prirovnaniami a personifikáciami

Typ vyučovacej hodiny: Integrované projektové vyučovanie

1. FÁZA: EVOKÁCIA

Metódy: poprehadzované písmená, hlasné motivačné čítanie U, rozhovor, hlasné čítanie Ž, zhlukovanie

Motivácia: POPREHADZOVANÉ PÍSMENÁ

Tieto poprehadzované písmenká v slovách vám napovedia názov knihy, z ktorej si na dnešnej hodine prečítame úryvok.

Č U C H A P A N	(pančucha)
I P I P	(pipi)
H L Á D	(dlhá)

1. Zážitkovo – interpretačná fáza

(didaktická funkcia – vyvolať umelecký zážitok z čítaného textu, aktivizovať Ž)

1. Hlasné motivačné čítanie U

Na dnešnej hodine si prečítame úryvok z knihy: „Pipi dlhá pančucha“ od švédskej spisovateľky Astrid Lindgrenovej. Pipi je 9-ročné dievčatko, ktoré nemá rodičov. Býva v domčeku sama a má neobyčajné schopnosti. Ak sa chcete dozvedieť o tomto dievčatku viac, pozorne počúvajte.

2. Rozhovor

- O kom je ukážka?
- Podľa čoho ste zistili, že je to Pipi?
- Ako sa vám páčila ukážka?
- Aké pocity u vás prevládali, keď som čítala príbeh?
- Čím sa líši Pipi od ostatných dievčat?
- Myslíte si, že sa Pipi žilo ľahko bez rodičov?
- Ktorým slovám ste nerozumeli?

3. Hlasné čítanie Ž

Prečítajte si nahlas text. Najprv čítajú lepší čitatelia, potom slabší. Dávajte dôraz na správnu techniku a plynulé čítanie textu.

2. Motivačno – invenčná fáza

(didaktická funkcia – zozbierať materiál k východiskovému textu)

4. Zhlukovanie

U napíše na tabuľu slovo „PIPI“. Úlohou Ž je napísať k tomuto slovu, čo najviac slov, ktoré ich v súvislosti s týmto slovom napadnú.

PIPI

2. FÁZA: UVEDOMENIE SI VÝZNAMU

Metódy: kognitívne cvičenie, lexikálne cvičenie, textové cvičenie, morfológické cvičenie, čarovné vrečko

1. Motivačná fáza

(didaktická funkcia – motivovať vyvodenie nového pojmu)

5. Kognitívne cvičenie

Ku každému slovu z prvej pančuchy priradiť slová z ďalších dvoch pančúch. Trojice slov napísať.

<p>šaty Pipi jedlo opica</p>	<p>Pipinka opička šatôčky papáničko</p>	<p>žrádlo Pipisko šatiská opičisko</p>
--	---	--

U vyvodí: *Niektoré slová pomenávajú osoby, zvieratá, veci a javy tak, že vyjadrujú aj náš citový vzťah k nim. Túto skupinu slov voláme citovo zafarbené slová.*

2. Expozičná fáza

(didaktická funkcia – objavovanie nových vedomostí a súvislostí)

6. Lexikálne cvičenie

Podstatné mená zmeň tak, aby pomenúvali malé alebo milé veci.

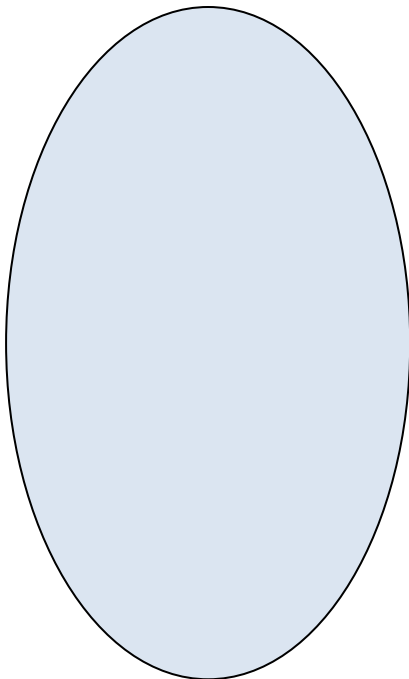
vila	búrka	otec	kôň	vlasý
ústa	topánka	koruna	ostrov	mama

7. Textové cvičenie

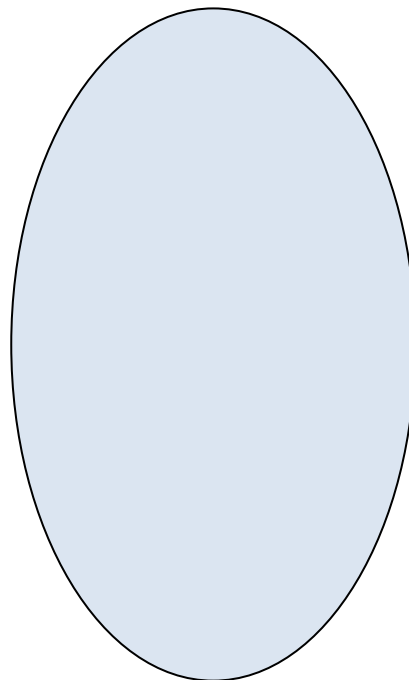
a, Vyhľadaj v texte citovo zafarbené slová a podčiarkni ich farebnou ceruzkou

b, Slová rozdeľ do dvoch stĺpcov podľa toho, či zjemňujú alebo zhoršujú význam slova

ZJEMŇUJÚCE

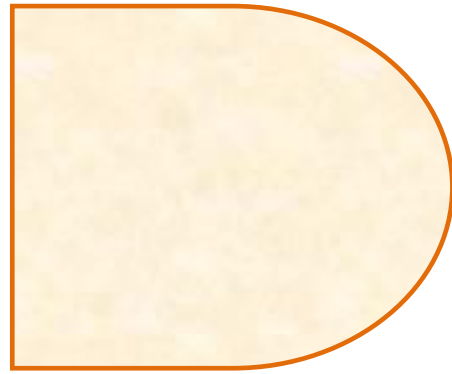
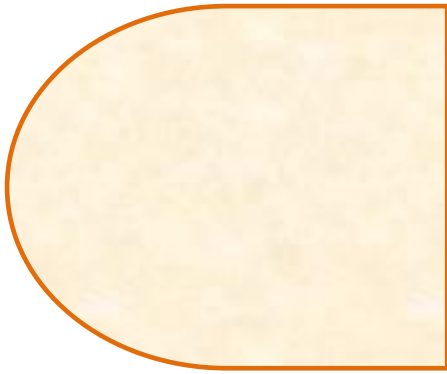

ZHORŠUJÚCE

8. Morfológické cvičenie

Rozdeľte sa na dve skupiny. Jedna skupina napíše: Ako Pipi vyzerala? a druhá skupina opíše miesto, kde Pipi bývala.

9. Čarovné vrečko

Pripravte si čarovné vrečko, do ktorého vložíte rôzne slovné spojenia. Úlohou ostatných ž je pokúsiť sa vysvetliť ich význam.

3. FÁZA: REFLEXIA

Metódy: lexikálno-morfologické cvičenie, lexikálno-štylizačné cvičenie, štylizačné cvičenie, mimočítankové čítanie

1. Fixačná fáza

(didaktická funkcia – aplikovať nové vedomosti)

10. Lexikálno-morfologické cvičenie

a, Zvýraznené podstatné mená nahraď citovo zafarbenými slovami, ktoré budú ich význam zjemňovať:

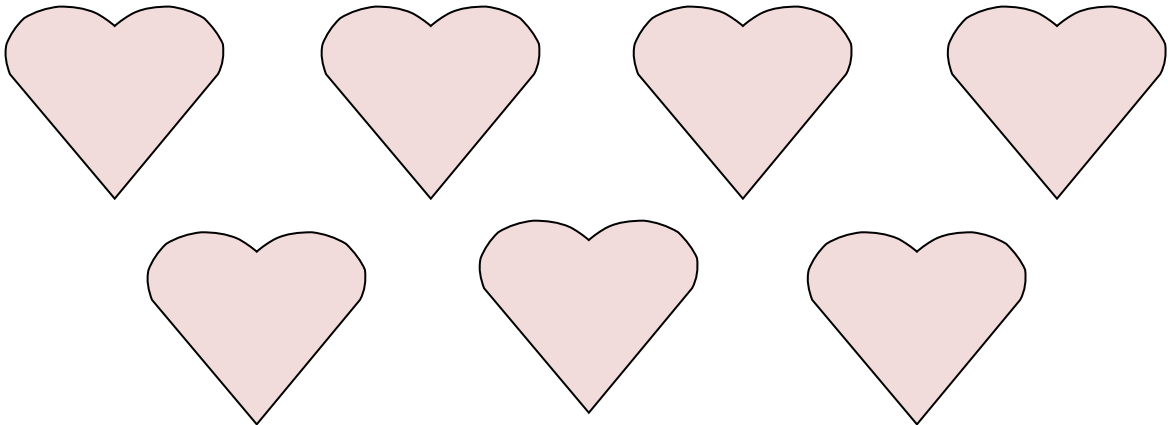
KONISKO ubytovala vzadu na verande. **VLASISKÁ** mala ryšavé. Dlhé nohy sa jej strácali v **PANČUŠISKÁCH**. Prostred záhrady trónil starý **DOMISKO**.

b, Zvýraznené podstatné mená nahraď citovo zafarbenými slovami, ktoré budú ich význam zhoršovať:

Na mori fúkal silný **VIETOR**. Pipi nemala **MAMU**, ani **OTCA**. Čierne **TOPÁNKY** mala príliš veľké. Nos mala veľký ako **ZEMIAK**.

11. Lexikálno-štylizačné cvičenie

- Napíš, čo najviac citovo zafarbených slov, ktoré pomenávajú mamu.
- Dve podstatné mená použi vo vetách spolu s nejakým prirôvaním alebo personifikáciou.
- Povedzte, čo pre vás mama znamená.

2. Štylizačná fáza

(didaktická funkcia – produkovať vlastné nápady)

12. Štylizačné cvičenie

Porad' PIPI, aké huncútstvo by mohla ešte urobiť. (bud' z vlastnej skúsenosti alebo vymyslené) Použi aj citovo zafarbené slová

3. Zážitková fáza

(didaktická funkcia – stimulovať čitateľský zážitok)

13. Mimočítankové čítanie

Doma si prečítaj knihu: „Pipi dlhá pančucha“, vyber si jednu časť a vypíš z nej citovo zafarbené slová..

Záverečná časť: OMAĽOVANKA

- Ž si vymaľujú obrázok Pipi dlhej pančuchy
- zhodnotenie vyučovacej hodiny
- rozhovor so Ž, o tom, čo sa im páčilo alebo nepáčilo
- poďakovanie za príjemnú atmosféru

PIPI DLHÁ PANČUCHA

(Astrid Lindgrenová)

Na okraji malého, malučičkého mestečka sa rozprestierala zanedbaná ovocná záhrada. Prostred záhrady trónil starý dom a v ňom bývala Pipi dlhá pančucha. Mala deväť rokov a bývala celkom sama. Nemala ani mamku, ani ocka.

Kedysi mala ocka, na ktorom si veľmi zakladala, a mala aj mamku, ale to bolo dávno, že sa na ňu už vôbec nepamätá. Mamička umrela, keď bola ešte malé, malučičké dieťaťko v kolíske a revala tak strašne, že pri nej nikto nevydržal. Predstavuje si, že mamka teraz sedí kdesi v nebi a pozerá sa na ňu cez škáročku.

Na ocka nezabudla. Ako lodný kapitán sa plavil po šírých moriach a ona s ním sa plavila na jeho lodi, až raz zmietla búrka ocka do mora a už ho viac nevidela. Bola však presvedčená, že raz sa vráti. Nazdávala sa, že priplával na mori na nejaký ostrov medzi samých černochoch a celé dni tam chodí so zlatou korunou na hlave.

Otecko jej kúpil tento starý dom v ovocnej záhrade pred dávnymi rokmi. Zamýšľal bývať v ňom aj s Pipi. Ale potom sa to stalo. Búrka musela zmiest' do mora práve jeho. Rozhodla sa, že bude na neho čakať vo vile Vilôčke.

Bola veľmi zvláštne dieťa. Mala malého opičiaka, ktorý sa volal Pán Galán. Najzvláštnejšia na nej bola jej sila. Bola taká mocná, že na celom svete by sa nenašiel policajt, čo by sa jej silou vyrovnal. keď sa jej zachcelo mohla dvihnúť celého koňa. A to sa jej aj chcelo. Ved' ho aj mala. Kúpila si ho za jeden zo svojich zlatých dukátov v ten deň, keď sa nast'ahovala do vily Vilôčky. Vždy po ňom túžila. A teraz ho ubytovala vzadu na verande.

Vlasy mala ryšavé a zapletené do dvoch tuhých vrkočov, ktoré jej trčali z hlavy ako dve mrkvy. Nos - to bol hotový zemiačik, a celý pehavý. Pod nosom mala širočizné ústa a v nich zdravé biele zuby. Na sebe mala nevídané šaty. Ved' si ich aj sama ušila. Mali byť belasé ale látka nevystačila, a tak si k nej kde-tu prišila kúsky červenej látky. Dlhé tenké nohy sa jej strácali v dlhých pančuškách, hnedej a čiernej – nuž preto sa aj tak volala. Čierne topánky mala práve dvakrát toľké ako chodidlá. Otecko jej ich kúpil v Južnej Amerike trocha väčšie, aby do nich dorástla, a ona si nikdy neobula iné.

Alica v krajine zázrakov

Predmet: Čítanie a literárna výchova s integráciou slovenského jazyka a slohovej výchovy

Liter. téma: Tvorba pre deti od svetových autorov: „Alica v krajine zázrakov“

Jazyk. téma: Prídavné mená

Sloh. téma: Rozprávanie vymysleného príbehu

VZDELÁVACIE CIELE

Literárna zložka: **poznávací** – rozlíšiť hlavné a vedľajšie postavy

komunikačný – rozvíjať rečovú kultúru žiakov

formatívny – viesť žiakov k spravodlivosti

Jazyková zložka: **poznávací** – rozoznať vo vete prídavné mená

komunikačný – rozvíjať slovnú zásobu

formatívny – rozlišovať výmysel od skutočnosti

Slohová zložka: **poznávací** – vytvoriť krátky vymyslený príbeh

komunikačný – rozprávať o vlastných skúsenostiach s klamstvom

formatívny – formovať poctivosť a pravdovravnosť

Metódy: motivačné rozprávanie, sprievodca predpovedí, hlasné motivačné čítanie U, diskusia, pojmová mapa, interpretačné čítanie Ž, lexikálno-morfologické cvičenie, morfologické cvičenie, rozhovor, kritické čítanie Ž, T-schéma, hra s vreckom, kompozično-štylizračné cvičenie, mimočítankové čítanie, didaktická hra

Pomôcky: text: „Kto ukradol koláče?“, vrecko, otázky do vrecka, karty, kriedy, tabuľa, farebné perá

Typ vyučovacej hodiny: Integrované projektové vyučovanie

1. FÁZA: EVOKÁCIA

Metódy: motivačné rozprávanie, sprievodca predpovedí, hlasné motivačné čítanie U, diskusia

Motivácia: Každé dieťa má svoje sny a predstavy. Každý z nás by sa chcel niekedy dostať do sveta, kde nie je všetko podľa pravidiel a zásad. Poviem vám jednu krátku básničku a vy sa pokúsite vymyslieť názov zázračnej krajiny, v ktorej sa to stalo.

*„Srdcová kráľovná upiekla koláčov
s makom a tvarohom,
Srdcový dolník ich uchmatol z pekáčov
a zmizol za rohom.“*

- Ž vymyslia názov krajiny

1. Motivačno – interpretačná fáza

(didaktická funkcia – vyvolať zážitok z umeleckého textu, podporiť kritické myslenie)

1. Sprievodca predpovedí

Pred sebou máte vety a k nim dva stĺpce (JA, TEXT). V stĺpci „JA“ napíšete áno, ak súhlasíte s tvrdením a nie, ak s tvrdením nesúhlasíte.

JA

TEXT

Proces na súde sa nazýva súdne pojednávanie.

Sudcovia niekedy nosili parochne.

Človek, ktorý vynáša rozsudok sa volá sudca.

Porotcovia sú ľudia, ktorí si všetko zapisujú.

Miestnosť, v ktorej sa súdi sa volá súdna hala.

2. Hlasné motivačné čítanie U

Na dnešnej hodine si prečítame úryvok z knihy Alica v krajine zázrakov od Lewisa Carrolla. Sledujte text a podčiarknite tie časti, v ktorých nájdeme dôkazy pre tvrdenia, ktoré sú na tabuli.

2. Motivačno – invenčná fáza

(didaktická funkcia – zhromaždiť materiál k východiskovému textu)

3. Sprievodca predpovedí – diskusia

Budete s U viesť diskusiu o potvrdení alebo vyvrátení prvotných tvrdení, prípadne sa rozhodnete, ktoré ďalšie informácie môžu byť potrebné. Zároveň si vysvetlite všetky pojmy, ktorým nerozumiete.

2. FÁZA: UVEDOMENIE SI VÝZNAMU

Metódy: pojmová mapa, interpretačné čítanie Ž, lexikálno-morfologické cvičenie, morfologické cvičenie, rozhovor

1. Motivačná fáza

(didaktická funkcia – vyvodenie nového pojmu)

4. Pojmová mapa

ALICA	KRÁLIK	POROTA
_____	_____	_____
_____	_____	_____
DOLNÍK	KRÁĽOVNÁ	KRÁĽ
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Napíšte ku každej postave ľubovoľné dve vlastnosti, ktoré tieto postavy charakterizujú

a, Ako sa nazývajú slovné druhy, ktoré sme napísali ?

b, Čo vyjadrujú prídavné mená?

c, Akými otázkami sa pýtame na prídavné mená?

- U spolu so Ž pripraví na tabuľu pojmovú mapu o prídavných menách

2. Expozičná fáza

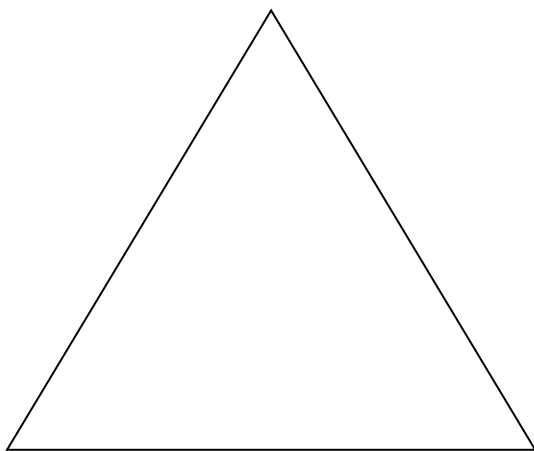
(didaktická funkcia – objavovanie nových poznatkov a súvislostí, podpora aktívneho čítania)

5. Interpretačné čítanie Ž

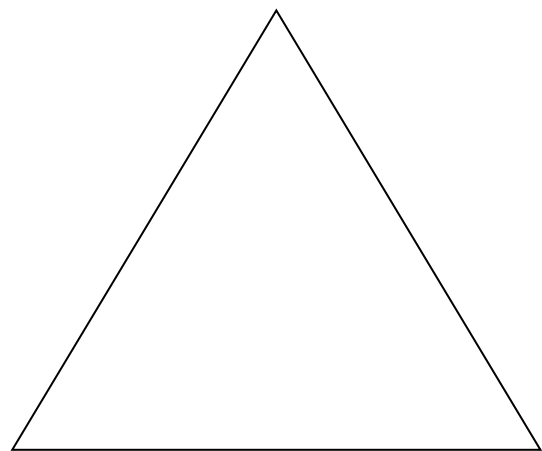
Prečítajte si text a zároveň v texte podčiarknite všetky postavy, ktoré v texte vystupujú. Každé meno podčiarknite inou farbou.

a, Vypíšte mená postáv v tom poradí, v akom sa najčastejšie vyskytujú farby, ktorými ste postavy označili.

b, Rozdeľte postavy na hlavné a vedľajšie

Hlavné postavy

Vedľajšie postavy

6. Lexikálno-morfologické cvičenie

- Vymenujte všetky kladné vlastnosti hlavnej postavy.
- Zakrúžkujte všetky prídavné mená z textu.
- Vytvorte k prídavným menám slová s opačným významom.

7. Morfológické cvičenie

Prídavné mená roztried'te podľa toho, ktorým opytovacím zámenom sa na ne pýtame.

Aký?

Aká?

Aké?

<i>srdcový</i>	<i>veľký</i>	<i>drobné</i>	<i>biely</i>
<i>pergamenový</i>	<i>srdcová</i>	<i>veľká</i>	<i>chutné</i>
<i>hrdá</i>	<i>bridlicové</i>	<i>tvrdé</i>	<i>malá</i>

8. Rozhovor

- Oklamali ste už niekoho?
- Zistilo sa vaše klamstvo?
- Aký trest ste za klamstvo dostali?
- Aká je príčina vašich klamstiev?
- Prečo je dôležité ľuďom dôverovať?
- Ako by ste vy potrestali niekoho, kto by vás oklamal?

3. FÁZA: REFLEXIA

Metódy: kritické čítanie Ž, T-schéma, hra s vreckom, kompozično-štylizačné cvičenie, mimočítankové čítanie

1. Fixačná fáza

(didaktická funkcia – aplikácia nového poznatku, rozvíjanie hlasného a kritického čítania)

9. Kritické čítanie Ž

Prečítajte si text, pričom označte tie časti textu, ktoré sú vymyslené. Pri čítaní dávajte dôraz na správny prízvuk, pauzy a členenie viet podľa významu.

10. T-schéma

Pred sebou máte tabuľku, ktorá je rozdelená na dve časti: PRAVDA / VÝMYSEL. Do tabuľky zaznamenávajúte skrátené časti textu, ktoré sú skutočné a tie, ktoré sú vymyslené. Záznamy si v dvojiciach porovnajte.

PRAVDA	VÝMYSEL

11. Hra s vrecom

Ž sedia v kruhu a U im pustí mysterióznu hudbu. Po krátkej chvíli hudbu vypne a ten Ž, ktorému zostalo vreco v ruku si z neho vytiahne otázku a odpovie na ňu.

2. Štylizačná fáza

(didaktická funkcia – produkovať vlastné nápady, rozvíjať tvorivosť)

12. Kompozično-štylizáčné cvičenie

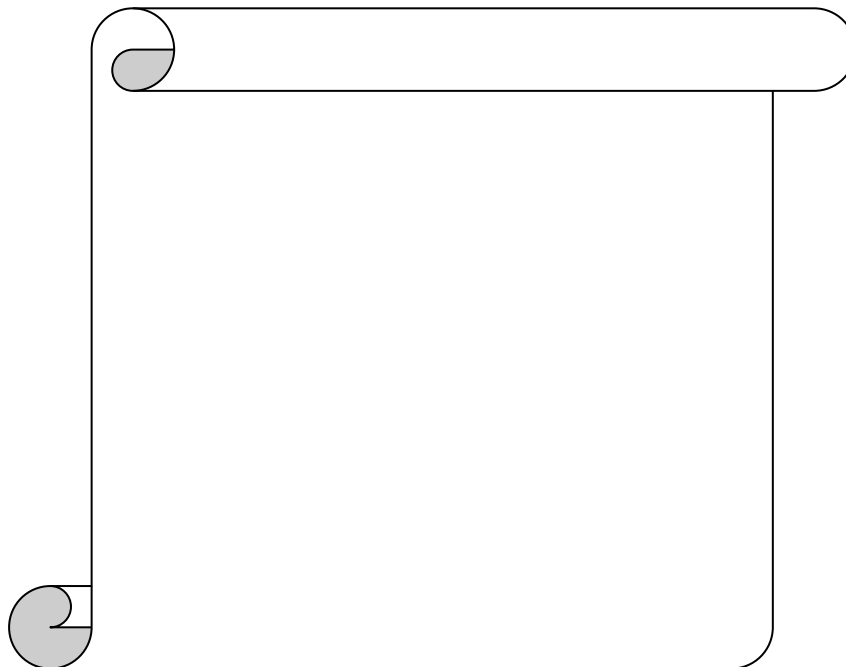
Vymyslite príbeh podľa vlastnej fantázie. Príbeh si pripravte v skupinách, napíšte ho na papier a jeden člen skupiny ho prečíta pred celou triedou. Ostatní povedia čo bolo v príbehu vymyslené, aké sú hlavné postavy a aké majú vlastnosti.

3. Zážitková fáza

(didaktická funkcia – stimulovať čitateľský zážitok)

13. Mimočítankové čítanie

Prečítajte si knihu „Alica v krajine zázrakov“ od Lewisa Carrolla. Nakreslite Krajinu zázrakov a vyberte si päť postáv, ktoré v knihe vystupujú a pripíšte im ich vlastnosti.

Záverečná časť:

KVARTETO – didaktická hra: Rozdeľte sa na 4-5 členné skupiny. Rozdajte si všetky karty a vašou úlohou je zbierať štvorice kariet rovnakého symbolu. Karty si od seba navzájom pýtajte a vyhráva ten Ž, ktorému sa podarí nazbierať najviac štvoríc.

KTO UKRADOL KOLÁČE?

(Lewis Carroll – Alica v krajine zázrakov)

Keď ta prišli, Srdcový Kráľ so Srdcovou Kráľovnou už sedeli na tróne a okolo nich sa hrčil veľký dav – všakovaké drobné vtáctvo, zvieratká a všetky karty. V popredí stál Dolník, ruky v reťaziach, po boku vojaci, ktorí ho strážili. Pri Kráľovi stál Biely Králik, v jednej ruke držal trúbku, v druhej pergamenový zvitok. Uprostred súdnej siene bol stôl a na ňom veľká misa koláčov. Vyzerali také chutné, že sa Alici začali sliny zbiehať. „Keby už bolo po pojednávaní,“ pomyslela si, „a podávalo sa občerstvenie!“ Zatiaľ to nebolo na programe, nuž sa obzerala okolo seba, aby jej čas rýchlejšie ubehol.

Na súde Alice ešte nebola, ale o pojednávaniach čítala v knihách a veľmi ju tešilo, keď zistila, že vie, ako sa čo volá. „Toto je sudca,“ povedala si, „lebo má veľkú parochňu!“

Sudcom, mimochodom, bol Kráľ; a keďže korunu si založil na parochňu, necítil sa veľmi pohodlne, ba ani mu to veľmi nepristalo.

„Toto je lavica pre porotcov,“ pomyslela si Alica, „a tých dvanásť stvorení (musela ich nazvať stvoreniami, lebo boli medzi nimi zvieratá aj niekoľko vtákov), to sú zrejme porotcovia.“ Posledné slovo si zopakovala dva i tri razy a bola hrdá, lebo si myslela – a oprávnene – že iba veľmi málo dievčat v jej veku pozná zmysel tohto slova. Ale takisto by sa mohlo povedať „členovia poroty“.

Dvanásť porotcov usilovne písalo na bridlicové tabuľky. „Čo to píšu?“ šepkala Alica Gryfonovi. „Pojednávanie sa ešte nezačalo, tak nemajú čo zapisovať.“

„Zapisujú si svoje mená,“ pošepky jej povedal Gryfon, „lebo sa boja, že ich zabudnú skôr, ako sa pojednávanie skončí.“

„Chumaji!“ rozhorčene vybuchla Alica, ale hneď stíchla, lebo biely Králik zavolať: „Ticho v súdnej sieni!“ a Kráľ si založil okuliare a prezeral si miestnosť, aby zistil, kto sa to ozval.

Alica videla, ani čo by im hľadela ponad plecia, že všetci porotcovia si zapisujú na bridlicové tabuľky slovo „chumaji“ – jeden z nich dokonca nevedel, či sa ‚chumaji‘ píšu na konci s mäkkým alebo s tvrdým ‚i‘ a pýtal sa na to suseda.

„Kým sa pojednávanie skončí, budú na tých tabuľkách pekné nezmysly,“ pomyslela si Alica.

„Hlásateľ, prečítajte obžalobu!“ povedal Kráľ.

Biely Králik tri razy zatrúbil, rozvinul pergamenový zvitok a čítal:

„Srdcová Kráľovná napiekla koláčov s makom a tvarohom, Srdcový dolník ich uchmatol z pekáčov a zmizol za rohom.“

